

KATEHETSKI LEKSIKON

BEATMUSIK. Dio je → popularne glazbe, usp. engl. beat (čit. bit/, koja ima udarac po taktu, ritmično težište, ritmičnu zgusnutost, tvrdi i nabije-niji ritam. Za veliki dio mladeži ona nije samo glazba, već stil života, životni sadržaj, „nak-nadna religija”. Beatmusik posreduje snove i ideale. Zato ona nije samo glazba naših desetljeća, već prije svega, kulturna i ćudorednopovijesna pojava, jer ona ima svoja mjerila prosudbe u izvanglazbenim područjima. Nastala je iz Rock'n Roll (= primitiv: Rhytham and Blues; a ova iz podgrijanog New Orleans stila: → Jazz): 1963. od spretno udvojenih „Beatles” iz Liverpola, tada „Rolling Stones”. ritmično je naglašenija, jednoličnija, često je usklađeno krikopjevanje, samoglasnici i suglasnici bivaju (kao i u jazzu) preotudeni i izobličeni,

također pretjerano izgovarani. K tome su na gramofonskim pločama izmiješana zveckala i stručni šumovi; stalno ponavljani izričaji; tvrdi osnovni udarci udarne stvari; gitare s elektroakustičnim pojačanjem iznad granice podnošljivosti. Tekst postaje nevažan dodatak, Dirty-Intonation (nezreli, visoki, napregnuti mladenački glasovi, veći udio uzbuđenja), gomilanje dražesti do nepodnošljivosti; otuda strka k ovim prizorima (težnja koja se raspliće s puno veselja vodi k samozaboravu, k penjanju preko opojenosti → drogama). Jedna opasnost, prije svega, leži u tom da se čovjek poistovjećuje s tim što se izvodi (droge!). U mnogih je prenaglašena samo vika; snimaju se vrpce, umnožavaju ploče, kupuju vrlo skupi uređaji za pojačavanje, uči neka vrsta → subkulture. Mladi ne žele samo trošiti,

već i proizvoditi (!). Nastaje snažna zabavna industrija (→ glazba), histerija mase; s druge strane, nikad se nije sviralo tako puno kao danas. Glavni uzrok opsjene beat-glazbe možda je barem neki mali neizravni protest i protivljenje glazbi Zapada koja „rastjeljuje” (mirno sjedenje i tiho, gotovo bistro slušanje „više umjetnosti”). Mladež se želi micati; ona hoće čitavu glazbu i na koži osjetiti (radi toga jak zvuk). Svakako, jedan primjer gdje se pokazuje da glazba može pokrenuti način držanja, dati novi oblik i izazvati (odjeća, nošenje kose, vladanje, odjeljivanje=odvajanje od zajednice) žestinu dražesti (→ glazba za ples). — Odatle se utvrđuje za nastavu religije kako je razumljivo da se ono što je tromo ili rezignirano ne treba čuvati, već s odgojnom vještinom, strpljivošću,

ustrajnošću i zdravom mjerom oko podnošljivosti, kasnije onda također s → autoritetom, mladež treba upozoriti na opasnosti, obmane i slično. Tada bi ova beat—glazba mogla biti obogaćivanje. Mu

Lit.: Horst Menzel: Jugend u. Reizmusik, Verlag Moritz Diesterweg, 1969.

BEHAVIORIZAM. Dolazi od engl. behaviour = (izvanjsko) držanje; utemeljio ga je J. B. Watson 1912. u SAD. Ovaj pravac psihologije, koji ne prizna samo izvanjsko držanje kao dokučivo obuhvaća danas različite teorije. Sve subjektivne kategorije (opip, mišljenje, osjećanje, procjena) vrijede kao neznanstvene, a da je „znanstveno” samo ono što se daje pogledati, što je matematičko-količinski mjerivo i pokusno dokazivo. Behaviorizam nije samo ustrajno utjecao na životinjsku psihologiju, već i na psihologiju učenja. Životinjsko i ljudsko držanje biva pri tom gledano samo stupnjevito, ali ne načelno različito. → Odraz (refleks) → teorija učenja. Ko

BESMRTNOST DUŠE. Svjedočanstva za besmrtnost duše gotovo su tako stara kao i samo čovječanstvo (pogreb iz 150.000 god., kult predaka, grobni dodaci prije svega). Bitno u vjeri za besmrtnost duše nisu ukazivanja iz zagrobnosti, već uvjerenje da ovostranost i zagrobnost, da život i umiranje čine jedinstvo. Jedan klin u ovo jedinstvo zabija filozofija (rastavljanje tijela i duše u starini, od res

extensa i res cogitans u Descartesa). Na pitanje o besmrtnosti duše ne može se odgovoriti iz iskustva zagrobnosti, već samo iz njezinog vlastitog bitka ovamo: čovjekova duševnost teži van preko stvari, ona čini njegovo biće i temelj njegovog opstanka; ona je do duše ukoričena u → tjelesnost kao ljudski oblik opstanka, njezino dovršenje u → istini i → ljubavi ipak je nadosjetno i može biti dostižno samo u → apsolutnoj → Ljubavi i → Istini, po kojoj također čudoredna → istina prima svoj posljednji smisao i vrijednost. Sigurnu potvrdu ovog utemeljenja besmrtnosti duše dobiva čovjek iz → objave, pa makar Biblija poznaje tek jedno takvo izlaganje gdje su tijelo i duša gledani kao jedinstvo. Tek u vremenu nakon izlaska (5. stoljeće prije Krista) razvila se svijest o nerazorivosti Božjeg zajedništva i očekivanje Božje moći → uskrsnuća mesa (pri čemu se opet kad se kaže „meso” misli na čitavog čovjeka, ne samo tijelo). Tek je ustanovljeno pod helenističkim utjecajem u mudrosnoj književnosti također preuzimanje dualističkog poimanja tijelo-duša-nauka (usp. Mudr 3,1). Kasni judaizam razvio je tada nauku o predegzistenciji duše i o njezinom taljnjem životu i kombiniran je s eshatološkom nadom u uskrsnuće. U Novom zavjetu nalazi se ovdje-ondje uvjerenje o besmrtnosti duše (Mt 10,28; Heb 12,23; Otk 6,9), ali nedostaje dualistička primjesa. Osim toga, ovamo u prvom planu stoji cjelovito ljudsko shvaćanje i ovdašnja

svijest i o nadi u uskrsnuće i o „oslobođenju od smrti” — svakako čitavog čovjeka. — Iz istog ljudskog bitka zaključuju se poricanja besmrtnosti duše nekim nadomjestkom za nju (besmrtnost u djelovanju, u skupu, u slavi i drugo). → Es-hata. Bla/Hi

BEZRELIGIOZNI ODGOJ. Otkad se D. Bonhoeffer služi izrazom „bezreligioznost” otad su naglašene razlike između → vjere i → religije. Religija je poimana pri tome ili kao pokušaj koji izlazi iz čovjeka da bi sebe uredio s → apsolutnim (to bi značilo samootkupljenje, što sa stajališta vjere otpada; v. → dijalektičko bogoslovlje) ili kao jedna (između više njih) mogućnost → odgovora na pitanje o smislu životnog postojanja. Religija kao takva načelno je prestiživa, to jest ima također jedan „bezreligiozni” oblik vjerničkog (kršćanskog) postojanja. Bezreligiozni odgoj time je ili pokušaj čišćenja vjere od nekršćanskih elemenata — dakle uvježbavanje u vjerničkom postojanju (→ odstranjenje) — ili svjesna zamjena uobičajenih (ali čuvstvenih i razumskih oblika izražavanja vjere koji nisu ispunjivi kroz onakvo → sekularizirano „iza-stvarno”, kakvo čovjeku bolje odgovara. Višeznačnost pojma religija uzrokuje nesporazume u pogledu na brige religioznog odgoja, tako da bi taj izraz trebalo upotrebljavati samo s oprezom. Hi

Lit.: G. Hommel, Religionslose Erziehung in der christlichen Familie? (2. A. 1970).